

KERSTSTER VAN VLIJTINGEN

Josy Stevens - De kerstster van Vlijtingen hangt aan de kerktoeren

Jean Geelen - Waar de ster bleef stille staan - de plaatsing van de kerstster in Vlijtingen (2023)

Het dorp Vlijtingen kent een **traditie** die gerust het predicaat uniek mag dragen: **halverwege de maand december wordt een grote ster aan de kerktoeren gehangen**. Het is een baken van licht dat van heinde en ver wordt opgemerkt, een soort engelbewaarder die waakt over het dorp. De oplichtende ster heeft iets feeërieks en kondigt de geboorte van Jezus, de heiland, aan. Voor wie vanuit de hoger gelegen dorpen komt is de ster een perfecte gids naar de kerststal, die op hetzelfde moment aan de voet van de kerktoeren wordt geplaatst.

Zodra de ster aan de kerktoerenspits is bevestigd, hoor je wel vaker in het dorp gonzen: *'De ster hangt. Ferm van de mannen van de KWB!'* Het is inderdaad de **plaatselijke afdeling van de Kristelijke Werknemersbeweging** die elk jaar bijna letterlijk in het harnas kruipt om dit huzarenstukje tot een goed einde te brengen. Gelukkig gebeurt dit tegenwoordig onder veel veiliger omstandigheden dan vroeger, toen enige waaghalzerij echt aan de orde was. In illo tempore bungelde de lichtste van de bende, vastgebonden aan een touw, uit de kerktoeren om zo de ster over de twee in de weg staande kleine afdaken te tillen. Gelukkig is er nooit iemand naar beneden getuimd.

Dit **karwei** gebeurt niet altijd zonder slag of stoot. Vaak spelen regen en vooral wind een belemmerende rol. De ster is best groot, maar wel van lichte makelij. Bij stevige wind is het bijna onmogelijk om de ster, die dan heen en weer slingert, vast te haken aan de kerktoeren. Ook kan er mechanisch iets fout gaan zoals dit jaar, en dat nog wel tijdens een jubileumeditie.

De KWB van Vlijtingen doet dit **al meer dan 60 jaar**. 2023 was een jubileumjaar. De ster werd op 10 december de kerk binnengedragen en tijdens de **eucharistieviering** gezegend met alle lampen aan. Daarbij werd ook de geschiedenis van deze traditie in herinnering gebracht. Het was 59 keer goed gegaan, maar net op deze heuglijke dag ging het mis door een mechanisch mankement. De arm van een takel in de kerktoerenspits brak af, waardoor de ster niet naar boven getrokken kon worden, en als verantwoordelijke heb ik toen beslist om de activiteit te staken. Dat was natuurlijk even balen! Maar we hebben achteraf toch samen met de talrijk opgekomen dorpsgenoten op de voorziene receptie een goed glas gedronken. De donderdag nadien is alles vlot verlopen.

Tijdens de activiteit zitten vier mannen hoog en droog in de toren en op de grond begeleidt een zestal personen de ster naar boven met lange kabels. De mannen boven in de toren trekken de ster voorzichtig omhoog en de mannen beneden op de grond zorgen dat ze in evenwicht blijft en niet tegen de kerkmuur slaat. Eenmaal boven wordt de ster aan de buitenzijde bevestigd met stevige spanriemen en speciale draad. **Halverwege januari**, na het feest van Zwarte Koning (een feest dat helaas verdwenen is in Vlijtingen), wordt de ster met dezelfde bemanning weer **naar beneden gebracht**.

In 2022 werd de ster volledig afgeschuurd en opnieuw geveerd. Ook werd er toen een nieuwe bekabeling gelegd. Verder is er niet zo veel voorbereidend werk nodig. De ster wordt elk jaar opgehaald bij de familie Gielen en dan naar de voet van de kerktoeren gebracht. Voor het ophangen wordt de ster nog eens grondig gepoetst en worden alle **lampen** gecontroleerd. Het werk neemt iets meer dan een uur in beslag. Ook om de ster naar beneden te halen is er ongeveer een uur nodig.

Als voorzitter van de KWB en voormalig vrijwillig brandweerman let ik vooral op het feit dat dit veilig gebeurt. **Safety first!** Iedereen boven in de toren is vastgemaakt met een veiligheidsgordel. Ook is er uiterste oplettendheid geboden bij het beklimmen van de toren zodat niemand

van de ladder dondert. Zotte toestanden zoals vroeger zijn uit den boze. Bij te veel wind en regen wordt er een nieuwe datum geprikt.

De KWB houdt graag vast aan deze traditie. Bij mijn weten gebeurt dit nergens anders in Limburg op deze manier. Het is een soort geschenk aan de bevolking van Vlijtingen. **Het is onze manier om de geboorte van Jezus een extra dimensie te geven.** Ik ben altijd tevreden en trots wanneer alles goed is verlopen. We krijgen ook veel aanmoedigingen, niet alleen van de mensen van Vlijtingen, maar ook van mensen uit de omliggende dorpen. Daarenboven voel je je boven in die toren, iets meer dan 50 meter boven de begane grond, verheven en dat geeft een soort adrenalinstoot. Ook heb je een prachtig uitzicht over de omgeving. Zo zie je bij helder weer bijvoorbeeld Tongeren en Maastricht goed liggen.

Veel uitgaven brengt de organisatie van dit gebruik niet met zich mee. Voor de nieuwe lampen en de bekabeling van de ster konden we een beroep op de sponsoring van onze lokale cafébaas. Verder draagt ook de kerkfabriek financieel haar steentje bij als er kosten gemaakt worden. Na de ophanging wordt er traditiegetrouw **een borrel gedronken in het dorpscafé of ter plekke.** Ook na het beneden halen, drinken we samen een glas ten huize van de familie Gielen, waar de ster in de schuur wordt opgeborgen.

Ik ben ondertussen 75 en een aantal van de medewerkers behoort tot mijn leeftijdscategorie. Tot nu toe heeft zich nog niemand aangediend om deze traditie voort te zetten, maar voorlopig lukt het nog. Wij kijken natuurlijk wel uit naar **opvolgers**, naar jonge gasten die niet noodzakelijk tot een vereniging behoren. Bij deze dus een warme oproep om je kenbaar te maken als je interesse hebt.

**Gebaseerd op een interview door Mathieu Cleuren met Josy Stevens, voorzitter van de KWB-afdeling van Vlijtingen, Lanaken.*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.*

INZENDER

Josy Stevens
KWB-afdeling van Vlijtingen

LOCATIE

Pater Vanweertplein 19
3770 Vlijtingen (Riemst)

PERIODE

Halverwege december tot halverwege januari

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#ritueel #levensbeschouwelijk gebruik #religie